

1   **Bakgrunn: 14.05.16**

2   Bakgrunnen for prosjektet er eit vedtak som vart fatta i Fylkestinget 09.12.2014 i saka
3   “Handlingsplan mot mobbing av homofile, lesbiske, bifile og transpersonar” (sak 82/2014). I
4   samband med at LHBT-planen vart send til rullering, bad Fylkestinget Fylkesrådmannen om å
5   utarbeide ein generell handlingsplan mot mobbing og diskriminering.

6   Det betyr at denne handlingsplanen for homofile, lesbiske, bifile og transpersonar vert del av
7   den nye generelle planen.

8   Fylkestinget vedtok 10.06.2008 Tiltaksplan for likestilling og likeverd i Hordaland
9   fylkeskommune (sak 21/08). Denne planen skal no reviderast, jfr. overordna HMT-plan 2014-
10   2017. Oppdraget frå Fylkestinget vert tolka slik at dei bed om at det vert utarbeidd ein
11   generell handlingsplan mot mobbing og diskriminering som gjeld alle dei områda som
12   fylkeskommunen har ansvar for.

13   Basis for planen er dei 4 diskrimineringslovene og Arbeidsmiljølova ([se lenker, s.....](#)) Det vert
14   for tida vurdert samanslåing/revidering av diskrimineringslovene, men arbeidet er ikkje
15   ferdigstilt, og denne planen må derfor forhalde seg til eksisterande lovverk.

16   Prosjektgruppa vart sett ned i oktober 2015 og har hatt desse medlemmene: Ruth Brudvik,
17   leiar, Anne Mette Nesje Porten (regionalavdelinga), Laila Christin Kleppe
18   (opplæringsavdelinga), Mari-Kristine Morberg (mobbeombod, opplæringsavd.), Frode
19   Mannsåker (HR), Jorunn Bakke Johannessen (FHVO), Sølve Sondbø (HTV /koordinator
20   Akademikerne) fram til 31.12.15, Marius Kjørmo (HTV/koordinator Akademikerne) frå
21   01.01.16, Benedicte Meyer (HTV Utdanningsforbundet).

22   Styringsgruppa: Ingrid Holm Svendsen, direktør Økonomi og organisasjon, Geir Davidsen,
23   direktør HR, Linda Farestveit, leiar seksjon skule, Opplæringsavdelinga.

24

25   **Innhaldsoversikt**

26   Bakgrunn..... s.2

27   Mangfald og menneskeverd..... s.4

28   Handlingsplanen – roller og funksjon s.5

29   HFK som tenesteytar s.6

30   HFK som arbeidsgjevar..... s.8

31   Oppsummering.....s.12

32   Kjelder og lenkesamling.....s.13

33   Definisjonar.....s.14

34

35 **1. Mangfald og menneskeverd**

36

37 Likeverd, likestilling og inkludering er ein føresetnad for at Hordaland skal vere eit godt samfunn for
38 alle. Alle hordalendingar skal ha same tilbod og moglegheiter for samfunnsdeltaking, uansett kjønn,
39 etnisk bakgrunn, livssyn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet.

40 Alle som kjem i kontakt med fylkeskommunen skal oppleve å bli høyrde, tekne vare på og sikra
41 korrekt handsaming av engasjerte og dyktige medarbeidarar. Fylkeskommunen skal ha eit likeverd-,
42 likestillings- og inkluderingsperspektiv i planprosessar, tilsetjingsprosessar, tenesteyting, opplæring
43 og i samarbeid med frivilljuge lag og organisasjonar.

44 Handlingsplanen er forankra i Hordaland fylkeskommune sitt samfunnsoppdrag: «Vi utviklar
45 Hordaland» - som har rotfeste i verdiane våre:

Vi nyttar kompetansen vår til å sjå heilskapen. Det vi gjer i dag, skal vere målbart og kome framtidige generasjonar til gode.

Vi er synlege pådrivarar for utvikling og verdiskaping. Vi prioriterer og set høge mål.

Vi samarbeider, og er i dialog med, innbyggjarar, kommunar og andre. Slik fremjar vi samhandling og demokrati

46

47 Vidare er planen forankra i dei etiske retningslinjene våre:

48 «Fylkeskommunen forvaltar fellesskapet sine verdiar med vekt på menneskeverd og likeverd, utøver
49 offentleg mynde og yt tenester som er viktige for samfunnet, for verksemder og for einskildpersonar.
50 Folkevalde og tilsette i Hordaland fylkeskommune skal vere seg medviten samfunnsansvaret som
51 følgjer med desse oppgåvene, og utøve dei på ein rettferdig og tillitvekkjande måte.»

52

53 «Likeverd, likestilling og inkludering» er vurdert i høve til diskrimineringsgrunnlaga som kjem til
54 uttrykk i diskrimineringslovene og i Arbeidsmiljølova. Ulike former for diskriminering, separat og i
55 kombinasjon, vil påverka levekåra for innbyggjarane.

56

57 I fylkeskommunen er det nulltoleranse for mobbing og trakassering.

58

59 Fylkesrådmann

Fylkesdirektør økonomi/organisasjon

60

2. Handlingsplanen – roller og funksjon

Målgruppa er både arbeidsgjevar, arbeidstakarar og brukarar av tenestene, inkludert elevane i vidaregåande opplæring. Handlingsplanen skal vere med og leggje premissar for fylkeskommunen sitt oppdrag som regional utviklar.

Formålet med planen er å få eit verktøy og ei støtte for leiarar og tilsette. Samstundes skal den synleggjere at HFK tar likeverd, likestilling og inkludering på alvor og at det vert arbeidd systematisk med problemstillingane. Våre brukarar skal kunne vite kva dei kan forventa seg i møte med organisasjonen vår. Likeeins skal dei som arbeider i HFK både vite kva som blir forventa av dei i jobben - og kva som er arbeidsgjevarpolitikken vår.

Handlingsplanen er difor toledda med tiltak både i arbeidsgjevar- og tenesteytarrolla.

Tiltaksplanane er systematisert etter to område: HFK som arbeidsgjevar og HFK som tenesteytar.

Nokre av problemstillingane er aktuelle for begge områda, utan at vi har presisert dette i framlegga til tiltak.

Eit godt arbeidsmiljø er den viktigaste drivkraften for å vedlikehalde og opparbeide haldningar som fører til aktiv praksis for likeverd, likestilling og inkludering.

Aktiv inkludering kan innebere ein målkonflikt mellom kravet om effektiv drift og reell inkludering. Som arbeidsgjevar har fylkeskommunen eit samfunnsansvar, og skal bidra til eit inkluderande arbeidsliv, og dette kan derfor ha budsjettmessige konsekvensar.

I tråd med gjeldande styringsdokument og statlege føringar er mange tiltak alt sett i gang. **Innanfor IA, Folkehelseplan, HMT, Deltaking for alle..... Det er viktig å understreke at alt inkluderings- og likestillingsarbeid inneber kontinuerleg innsats, og at mange av tiltaka derfor sjeldan kan ferdigstillast. Det er snakk om fokus på haldningar og leiing.**

Handlingsplanen er ein delplan til HFK sin Overordna HMT-plan 2014-2017, under satsingsområdet «Likestilling, likeverd og inkludering». Den Overordna HMT-planen tar utgangspunkt i AML og konsentrerer seg om arbeidsgjevarperspektivet, medan «Handlingsplan for likestilling, likeverd og inkludering» tek opp både arbeidsgjevar- og tenesteytarperspektivet for HFK.

Handlingsplanen inneheld mange tiltak. Dei tiltaka i lista som ikkje umiddelbart blir prioritert, kan gje inspirasjon til å gjere endå meir på dei ulike einingane og evt. bli vidareført ved rullering av planen.

Godt og inkluderande leiarskap sikrar ei kontinuerleg formidling av fylkeskommunen sine verdiar, og slik kan ein ikkje berre førebyggje mobbing og diskriminering, men og aktivt styrke arbeidet med inkludering og likeverd.

Oppfølging av planen:

- Ansvar for å implementere planen og følgje opp tiltaka ligg i linjeleiinga. Leiarane med ansvar for det einskilde tiltak, skal setje opp ein forpliktande arbeidsplan med budsjett for realisering av tiltaket.

- 108
- 109
- 110
- 111
- 112
- 113
- 114
- 115
- 116
- 117
- I samband med den årlege Eigenkontrollen vil det bli etterspurt hos linjeleiar korleis tiltaka er blitt følgt opp. Eit effektivt kvalitetssystem vil vere eit godt verktøy for å ha ein god oversikt i linja.
  - Handlingsplanen skal takast opp i HAMU/AMU minst ein gong årleg.
  - Statusrapportering i HFK si årsmelding.
  - Tiltaka i planen skal rullerast minst anna kvart år. Regional planstrategi vert lagt til grunn for revisjonen.
  - Budsjettmessige konsekvensar av tiltaka skal synleggjerast i HFK sitt årsbudsjett, jfr. arbeidsplanane på dei ulike einingane.

118 3. HFK som tenesteytar

119 *HFK skal utøve mynde slik at brukarane er sikra korrekt handsaming og rettvis avgjersler.*

120 Dei fleste av innbyggjarane i Hordaland vil ha bruk for fylkeskommunale tenester i løpet av livet:

- 121 • For elevane/lærlingane våre er skulen ein læringsarena og arbeidsplass med dagleg opphald
122 (med eit eige lovverk, Opplæringslova. Lærlingane kjem og inn under arbeidsmiljølova.).
123 Leiarar og tilsette i dei vidaregåande skulane til HFK har plikt til å gi alle elevar ein trygg
124 skulekvardag. Dei må og tilpasse opplæringa til den einskilde elev sine føresetnader og
125 behov. Godt vedlikehald av skulane våre verkar positivt inn på læringsutbyttet og
126 arbeidsmiljøet.
- 127 • Den offentlege tannhelsetenesta er eit viktig tilbod til born og unge, eldre og andre
128 prioriterte grupper. Denne tenesta fremjar folkehelsa.
- 129 • Eit godt kollektiv- og samferdsletilbod er ein av nøklane til ein god kvardag for innbyggjarane
130 og for næringslivet i fylket.
- 131 • HFK gir tilskot og støtte til kultur- og idrettstiltak, og til drift av ulike bygg/anlegg. Dette er
132 sentralt når det gjeld utvikling av lokalsamfunn, folkehelse, identitet, trivnad og inkludering.
133 For den einskilde utøvar er dette viktige område for eigenutvikling og integrering.

134 *Hordaland fylkeskommune si tenesteyting er basert på den einskilde innbyggjar sine behov og rettar.*
135 *Tenestene har like god kvalitet og gir like godt resultat uavhengig av den einskilde innbyggjar sine*
136 *personlege føresetnader og kor ein bur.*

137 For å oppnå likeverdige tenester til våre brukarar, må fylkeskommunen ha fokus på:

138 *-Åtferd og likeverd.* Alle som har bruk for fylkeskommunale tenester skal bli møtt med respekt og
139 oppleving av likeverd, uansett personleg ståstad og bakgrunn.

140 *-Universell utforming.* Universell utforming er planlegging og utforming av produkt, varer og tenester
141 som skal hindre at vi skapar funksjonshemmande barrierar. Dette skal derfor omfatte alle
142 fylkeskommunale tenester, heile bygningsmassen, transportmiddel og tenester frå
143 underleverandørane våre. Det er viktig at tenestene våre er støttande for brukarane sin moglegheit
144 til å vere sjølvhjelpne. **Her skal ikkje vere så stort mellomrom mellom linjene, berre ny linje.**

145 Redusert psykisk funksjonsevne kan ofte vere «usynleg». Vi må difor stadig utvikle vår kompetanse
146 for å forstå behovet for tilrettelegging.

147 *-Likestilling.* Likestillingsperspektivet må vere integrert i undervisningstilbodet og rådgjeving til
148 elevane. til dømes når det gjeld deira val av studieretning og fag. Utdanningsval ber ofte preg av
149 tradisjonelle kjønnsroller. Ungdom må få oppleve meistring og utvikle eigen styrke og talent. **Dette**
150 **må vi sjå litt på. Studierettleiing? Elevane sine val????**

151 Likeeins må likestilling og inkludering vere førande når det gjeld fylkeskommunen si prioritering i
152 økonomisk tildeling til kultur- og idrettstiltak.

153 Vi skal ha aktiv merksemd på at utgreiingar, planar og vedtak kan medføre utilsikta diskriminering
154 for ulike grupper i befolkninga.

155 - *Ulikskap i helse*

156 Gode levekår fremjar god folkehelse. Det er stor ulikskap i helse i Noreg i dag.
157 Kunnskapsoversikta «Folkehelsa i Hordaland 2015» syner at på mange område er det og
158 tilfelle i Hordaland. Trass i fleire sosiale og økonomiske velferdsordningar som skal bidra til
159 sosial utjamning, aukar ulikskap i helse. Det er ein tett kopling mellom «kven du er» og kva
160 helse du kan forvente å ha. Menneske frå høgare sosiale lag lever lengre og har betre helse
161 enn personar frå lågare sosiale lag. Hordaland Fylkeskommune har som mål å redusere
162 ulikskap i helse. (Jfr Regional plan for folkehelse).

163 - *Inkludering*

164 Hordaland opplever jamn innvandring, inkludert flyktningar, frå andre land, og utviklar seg til
165 eit stadig meir fleirkulturelt samfunn. Både språklege og kulturelle barrierar kan skape
166 utfordringar, og vi må difor ta omsyn til god kommunikasjon for å sikre riktige tenester.
167 Døme på dette er bruk av språknøytrale symbol, profesjonell tolke- og omsetjingstenester og
168 klar presentasjon av vårt tenesteapparat.

169 Einsemd er ei viktig årsak til fråfall i den vidaregåande skulen. Utanforskap har store
170 konsekvensar både for den einskilde og for samfunnet, og er ein risikofaktor når det gjeld
171 tilknytning til destruktive miljø. Hordaland fylkeskommune skal legge til rette for gode klasse-
172 og skulemiljø. Vi skal jobbe mot utanforskap og for inkludering i fellesskapet.

LHBT-arbeid <ul style="list-style-type: none"> • LHBT-sertifisering av HFK • Utarbeide lokal rettleiar for skulane om helsefremjande miljø for lhbt-personar • Sjå til at litteratur med lhbt-perspektiv er tilgjengeleg i skulebiblioteka • Sjekk språk herHFK vil i skjema og i annan kommunikasjon med brukarar, fjerne krav om å oppgi kjønn der dette ikkje er strengt tatt naudsynt. Der det i utgangspunktet framleis er			
---	--	--	--

<p>naudsynt å oppgi kjønn, vil kommunen i den grad det er praktisk gjennomførbart, gjøre det mulig å registrere seg som mann, kvinne eller annet.</p>			
<p>Universell utforming</p> <ul style="list-style-type: none"> • Døvetolking frå fylkestingsmøta • Plassering av alle opne, politiske møte i lokale med universell utforming • Inngå generell avtale om tolketeneste • Ferdigstilling av skiltprosjekt • Styrke kunnskapen om universell utforming og det pågåande arbeidet. Emnet skal inn i HFK si leiaropplæring • Ferdigstilling av vedtak i Fylkesdelplan for universell utforming 2006-2009 • Sjå til at Delmål 1.4 i Regional plan for folkehelse 2014-2017 vert oppfylt. 			
<p>Mobbing/diskriminering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurs for alle skuletilsette om avdekning og handtering av mobbesaker, samt korleis følgje dei opp i 			

<p>etterkant.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opprette eit beredskapsteam for særleg vanskelege mobbesaker • 			
<p>Likestilling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Øpprette likestillingsstipend for elevar for å bryte ned kjønnsbarrierar i valet av utdanningsretnin g • M-K?Opprette fylkeskommunale nettverk for elevar som vel utradisjonelt når det gjeld utdanningsretnin g • Innkjøpsrutiner? • Gjennomgang av innkjøpsrutiner og inngåing av kontraktar i høve til aktuelle sakskompleks 	<p>Framlegg til erstatningspunkt: Opprette samarbeid med Likestillingscenteret med tanke på systematisk arbeid for auka likestilling i elevane sine utdanningsval.</p>		

174 4. HFK som arbeidsgjevar

175

176 *HFK si rolle som arbeidsgjevar er basert på respekt for og tillit til dei tilsette, og mangfald er*
177 *ein viktig ressurs både i rekrutteringsarbeidet og i den daglege verksemda.*

178 *HFK skal leggje til rette for å rekruttere, utvikle og ta vare på den kompetansen som til ei*
179 *kvar tid trengst for å oppfylle samfunnsoppdraget. .*

- 180 • Hordaland fylkeskommune er ein viktig arbeidsgjevar med ansvar for ein stor og
181 mangfaldig arbeidsstokk. Fylkeskommunen har som del av den offentlege
182 forvaltninga eit stort ansvar for å ta vare på og utvikle dei demokratiske verdiane.
- 183 • HFK sin arbeidsgjevarpolitikk skal fremja likeverd, likestilling og inkludering. Den gode
184 personalpolitikken skal kjenneteikne fylkeskommunen i alle ledd og på alle nivå, og
185 slik gjere HFK til ein attraktiv arbeidsplass for dyktige medarbeidarar.
- 186 • I dei fleste sektorane er kjønnsfordelinga relativt jamn, berre tannhelse peikar seg ut
187 med stort kvinnefleirtal. **Talet på menn er og noko høgt i leiande stillingar sett i**
188 **forhold til det totale talet.**

189

190 **For å rekruttere og behalde eit kompetent og stabilt personale som representerer**
191 **fylkeskommunen sine verdiar, må HFK ha fokus på:**

192

193 *-Lønspolitikk . Det er eit uttalt mål for fylkeskommunen at talet på arbeidstakarar i*
194 *uønskt deltid skal reduserast. HFK har og ein lønspolitikk som ikkje favoriserer eitt*
195 *kjønn. (Lønsstrategi for HFK) Usaklege lønsforskjellar skal elles aktivt motarbeidast.*
196 *Jfr. Aktivitets- og redegjøringsplikten §23 og 24 i likestillingsloven.*

197

198 *-Alder Arbeidsmiljølova slår fast at det er forbod mot diskriminering på grunn av alder*
199 *i alle sider ved arbeidsforholdet, t.d. tilsetjing, omplassering, forfremming, opplæring,*
200 *løn og opphør. HFK ønskjer at eldre arbeidstakarar skal kjenne seg verdsette og*
201 *inkluderte på lik linje med yngre, og skal stimulere sine tilsette til å stå lenger i arbeid.*
202 *Fylkeskommunen skal ha eit livsfaseperspektiv som del av personalpolitikken.*

203

204 *-Rekruttering HFK ønskjer eit mangfald av dyktige medarbeidarar, og må leggja til rette*
205 *både for ei brei rekruttering og for å behalde dei tilsette. Ei balansert fordeling når*
206 *det gjeld kjønn, etnisitet, funksjonsevne og alder verkar positivt inn på*
207 *arbeidsmiljøet, og det vil vere med på å utvikle organisasjonen.*

208

209 *-Likestilling HFK ønskjer å fremje likestilling på alle nivå i organisasjonen. Som*
210 *arbeidsgjevar har fylkeskommunen ansvar for at medarbeidarane ikkje opplever seg*

211 diskriminerte på bakgrunn av kjønn, seksuell orientering eller kjønnsidentitet. Alle
 212 tilsette i HFK skal trygt kunne vere opne om sin bakgrunn dersom dei ønskjer det. (Sjå
 213 elles LHBT-planen frå 2014)

214
 215 *-Åtferd* Inkludering på arbeidsplassen gir seg utslag i høfleg og omgjengeleg åtferd.
 216 Døme på slik åtferd finn vi i språkbruk, humor og i den generelle kommunikasjonen
 217 på arbeidsplassen. Leiarane skal sjå kvar einskild arbeidstakar som heile og verdfulle
 218 menneske, og alle skal handsamast med respekt. Vi arbeider aktivt for å oppnå lik
 219 leiarpraksis på alle nivå og i alle einingar.

220
 221
 222 *-Inkludering* Det skal vere kultur i HFK for å tilsetje og ta godt vare på medarbeidarar
 223 med både synlege og usynlege utfordringar som redusert fysisk eller psykisk
 224 funksjonsevne. Døme på dette kan vere nedsett syn eller høyrse, rørslehemmingar,
 225 lese- og skrivevanskar, psykiske problem, allergiar eller høg sensitivitet av ulik
 226 karakter. Alle skal ha respekt for kvarandre uavhengig av livssyn eller religiøs
 227 tilhøyrse, og medarbeidarar med ulik politisk og sosial bakgrunn vert verdsette like
 228 høgt. Eit breidtt mangfald kan medføre ulik grad av tilrettelegging, men det vil og
 229 tilføre organisasjonen nye ressursar og vitalitet. Medarbeidarane i HFK står i ulike
 230 livsfasar, og arbeidsgjevarpolitikken i fylkeskommunen tek omsyn til dette.

231
 232 *Aktiv inkludering kan innebere ein målkonflikt mellom kravet om effektiv drift og reell*
 233 *inkludering.* Som arbeidsgjevar har fylkeskommunen eit samfunnsansvar, og skal
 234 bidra til eit inkluderande arbeidsliv, og dette kan derfor ha budsjettmessige
 235 konsekvensar.

236

237

238 **Tiltak**

Tiltak	Ansvar	Tid	Merknad
Likeverd og inkludering skal vere tema på: -Leiarsamlingar -Leiaropplæringa -Kurs for nytilsette -Grunnkurs i HMS-arbeid -skal årleg opp i AMU/HAMU • Handlingsplanen skal presenterast for nytilsette i oppstartsamtale	Fylkesdirektør økonomi og organisasjon	Kontinuerleg	
• Utarbeide lønspolitisk dokument som aktivt	Direktør økonomi og organisasjon	2017	Basert på statistisk materiale

motarbeider lønsforskjellar basert på kjønn			
	«		
Rekrutteringsarbeid <ul style="list-style-type: none"> • <u>Sjå til at Prosedyre ved rekruttering vert følgt opp, det gjeld i særleg grad pkt.4, 5 og 10.</u> • HFK skal ha praksis- og lærlingplassar for personar med etnisk minoritetsbakgrunn og nedsett funksjonsevne. 20% av lærlingplassane skal vere øymerka etniske minoritetar • Stillingsannonser skal opplyse om fylkeskommunen sin inkluderingspolitikk. Aktuelle grupper skal oppfordrast til å søkje. Aktuelle annonser skal føreliggje på engelsk i nettversjonen. 	HR direktør/linjeleiarar		
Rapportering <ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide årleg statusrapport med utvalde emne i forhold til likeverd, likestilling og inkludering. Rapporten skal leggest fram for adm.utvalet • 	«		
Retningslinjer <ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide retningslinjer for handtering av mobbing og trakassering blant tilsette i HFK • Utarbeide retningslinjer for grensesetjing når det gjeld kleskode, religiøse uttrykk etc. 			
Diverse: <ul style="list-style-type: none"> • Leggje til rette for stillerom i dei ulike fylkeskommunale einingane • Avsetje ein årleg prosent av budsjettet til konkret inkluderingsarbeid blant tilsette og ved rekruttering. • Opprette ein pris for godt inkluderingsarbeid 			Årleg rapportering på bruk av desse ressursane.

<ul style="list-style-type: none"> • Skipe til haldningkampanje mot mobbing • Kompetanseheving for rådgjevarar i skule når det gjeld likestilling • 			

239

240 **5. Oppsummering**

241 Arbeidet med likestilling og likeverd, mangfald og inkludering, handlar om meir enn det som kan
242 nedfellast i planar og lovverk. Det handlar om langsiktig arbeid, om vanskelege prioriteringar, og ikkje
243 minst, det handlar om *haldningar*. Denne planen er eit uttrykk for at Hordaland fylkeskommune
244 ønskjer å satse og gjere verdiane forpliktande for fylkeskommunen sitt arbeid framover.

245 Planen har fokus på mangfald og likeverd, og intensjonen har vore å vinkle arbeidet mot *inkludering*
246 istadenfor *diskriminering*. Vidare skal han vere eit viktig verktøy for å gje kunnskap, verkemiddel og
247 retningslinjer til å setja i verk moglege tiltak for å nå dette målet. Den konkrete oppfølginga av
248 planen vert avgjerande for fylkeskommunen si utøving av samfunnsoppdraget. Dette gjeld både i
249 rolla som arbeidsgjevar, som arbeidsplass, i skulen og i den offentlege tenesteytinga.

250 Denne planen skal gi retning for arbeidet i HFK, og den skal bidra til at HFK vert ein attraktiv
251 arbeidsgjevar så vel som ein rettvis, effektiv og god tenesteytar for innbyggjarane.

252

- 253   **6. Kjelder**
254
- 255   Prosjektplan og oppdragsspesifikasjon
- 256   Etiske retningslinjer for folkevalde og tilsette i Hordaland fylkeskommune (godkjent av Fylkestinget
257   2015)
- 258   Utkast til virksomhetsstrategi for Hordaland fylkeskommune 2016-2020, 4.februar 2016
- 259   Folkehelsa i Hordaland 2015 – ei kunnskapsoversikt
- 260   Tiltaksplan for likestilling og likeverd i Hordaland fylkeskommune, 2008
- 261   Overordna HMT-plan for Hordaland fylkeskommune 2014-2017
- 262   IA-avtalen
- 263   Samarbeidsavtale for IA mellom NAV og HFK
- 264   Mål og tiltak for IA-arbeidet i HFK 2014-2018
- 265   Arbeidsmiljølova
- 266   Lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn (diskrimineringsloven om
267   etnisitet)
- 268   Lov om likestillings mellom kjønnene (likestillingsloven)
- 269   Lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og
270   kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering)
- 271   Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og
272   tilgjengelighetsloven)
- 273   Handlingsplan mot diskriminering av lesbiske, homofile, bifile og transpersonar i Hordaland
274   fylkeskommune (2014)
- 275   Regional plan for folkehelse 2014-2025 (som erstattar Fylkesdelplan for universell utforming 2006-
276   2009)
- 277   www.byggforalle.no
- 278   Hordaland fylkeskommune si årsmelding frå 2015 (www.hordaland.no)
- 279
- 280
- 281   **7. Definisjonar**
282   Når det gjeld bruken av omgrepa diskriminering og mobbing i planen, legg vi til grunn desse
283   definisjonane:

284

285 «Diskriminering, å behandle noen mindre gunstig enn andre. Ordet brukes oftest for å betegne en
286 usaklig eller urimelig forskjellsbehandling av individer på grunnlag av deres kjønn, religion,
287 tilhørighet til etniske grupper, nasjonaliteter eller nedsatt funksjonsevne. Dette gjenspeiles i
288 begreper som for eksempel rasediskriminering og kjønnsdiskriminering.» (Store norske leksikon,
289 <https://snl.no/diskriminering>, 31.03.16)

290 **Arbeidstilsynet** har følgende definisjon av mobbeomgrepet: "Det er mobbing når en person gjentatte ganger og over tid utsettes for
291 negative handlinger. Dette kan dreie seg om trakassering, plaging, utfrysing, sårende erting og lignende. Det er typisk for situasjonen at
292 offeret ikke er i stand til å forsvare seg. Dersom partene som står mot hverandre er like sterke eller det handler om enkeltstående
293 episoder, defineres det ikke som mobbing. Styrkeforholdet mellom partene handler ikke nødvendigvis om formell plassering i
294 organisasjonen. Slik begrepet vanligvis brukes, kan en person bli utsatt for mobbing både fra ledere og kollegaer."
295 (http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=78225#hva_er 31.03.16)

296